

Alyona Crower: Árnyak és csillagok - BELEOLVASÓ

ALYONA CROWER

ÁRNYAK
ÉS
CSILLAGOK

A SÖTÉT ERDŐ ÓRE

*„Valamikor régen az emberek azt hitték, hogy ha valaki meghal,
egy holló viszi át a lelkét a holtak birodalmába. De ha az emberrel még életében
valami borzalmas dolog történt, megeshet, hogy a kínzó bánat miatt a lelke a túl-
világon sem talál nyugalmat. És néha, nagyon ritkán, a holló visszatérhet a lélek-
kel, hogy az jóra fordíthasson mindent,
ami rossz.”
A holló c. film*

Alyona Crower: Árnyak és csillagok - BELEOLVASÓ

PROLÓGUS

A férfi izzadtan nyúlt végig a szalmaágyon, száját elégedett sóhaj hagyta el. Kisöpört egy szőke tincset a homlokából, és a szajhára szegezte tekintetét. A nő sietősen magára kapta szebb napokat látott zöld ruháját, felmarkolta a rozoga kecskelábú asztalról az ezüst kopejkát, és amilyen észrevétlenül érkezett a félhomályban úszó szobába, olyan észrevétlenül távozott onnan.

A férfit csaknem elnyomta a sirályok vijjogásával kísért langymelig álom, amikor éktelen kiabálás hangja furakodott a fülébe. Lerúgta magáról a pokrócot, és az ablakhoz lépett. A staski kikötőben egycsapásra felbolydult az élet, ahogy a víz fodrozódó, fehér hullámai megszámlálhatatlan deszkát és törött árbócdarabot vetettek partra.

A férfi belebújt pikkelymintás csizmájába, magára öltötte hosszú, fekete köpenyét, és lesietett a fogadó emeletéről. Gondosan fejébe húzta a csuklyáját, mielőtt megállt volna a dokkon.

– Ember a vízben! – kiáltotta valaki az összesereglett tömeg széléről.

– Ez nem a cár címere? – szólalt meg remegő hangon a férfi mellett egy barázdált arcú öregember.

A férfi leguggolt, és a roncsok között ide-oda ringatózó, oszló tetemre pillantott. A felkelő nap sugara megcsillant a fekete bőrrel bevont mellvérten tekergőző ezüst sárkány alakján.

– Elsüllyedt Vladislav herceg hajója! – harsogta kétségbeesve az öreg.

A férfi, miután meggyőződött róla, hogy senki nem élte túl a szerencsétlenséget, észrevétlenül, akárcsak egy macska, kisurrant a kikötőből.

A herceg halálát övező pletykák hamar szárnyra keltek, még az árnyaktól hemzsegő Sötét erdő tövében megbúvó faluban is azt találgatták, a trónörökös távozása pusztán balszerencse volt-e, vagy szándékosan süllyesztették el a hajóját. Voltak, akik úgy vélték, a tengerentúli uswariaiak követték el a merényletet, mások azt latolgatták, miféle haszna származna bárkinek a cárevics halálából, hiszen nem ő volt az egyedüli örökös.

Egy újabb merénylettől tartva, Ivan cár megkettőzte a Rovenskai palota őrségét, annak irányítását Anatolij Vasiliev parancsnokra bízta. A férfi attól a naptól kezdve peckesen járt-kelt az ezüst páncélba öltözött, rátermett katonák között, és úgy osztogatta az utasításokat, mintha ő maga lett volna a legfeljebbvalóbb hatalom. Ilyenkor arcára különös derű, lelkébe rég nem érzett elégedettség költözött.

– Mindennek eljön az ideje – mondogatta sejtelmesen.

1.

ÉG VELED, VETKA

Amint az első halovány napsugarak utat törtek a terebélyes tölgyfák között, izgatott sürgölődés támadt Vetkán. Az asszonyok süteményt sütöttek és levest főztek, a fiatalabbak asztalokat állítottak a falu szélén, míg tőlük valamivel távolabb a férfiak látványos máglyát raktak. Az sem szegte kedvüket, hogy a háború baljós előszele gyakorta végigsöpört a portájukon, még a falu határában burjánzó, árnyak lakta fenyvesről is megfélelkeztek.

Azonban Snezana egyiket sem tudta kiverni a fejéből, miközben a szegényes konyhában az anyját figyelte, aki épp egy kenyeret tolt az égetett agyagkemencébe.

Snezanának nem fűlt a foga az aratási ünnepséghez, mert a favágó iszákos fia, Vladimir már hetekkel ezelőtt arról beszélt, miképp fogja megtáncoltatni a tűz körül. A fiú erőszakosan próbálkozott különféle módon a kegyeibe férkőzni. Volt, hogy egy termetes, szürke, mezei nyúllal, vagy a szomszédos faluban vásárolt igencsak bűzös sajttal állított elé.

Az anyja sokszor megjegyezte Snezanának, hogy ideje volna férjeül fogadnia Vladimirt. Csakhogy ő olyan életre vágyott, amiben kedvére bejárhatja a vidéket a déli zátonyoktól egészen a fővárost körülölelő, csipkézett ormokig, hallgathatja a madarak vidám énekét és láthatja éjszakánként az égbolt szédítő mélységét. Vladimírral, vagy bárki mással az oldalán mindez lehetetlennek tűnt.

Snezana arca grimaszba rándult, ahogy gondolatai közé befurakodott a fiú vörös ábrázata és természetellenesen széles vigyora. Hogy elűzze a rémképet, egy sóhaj kíséretében nekilátott zsírral bedörzsölni az előzőleg megkopasztott tyúkot. Mire végzett, nyikorogva kitérült a bejárati ajtó, és a húga lépett be. Lerakta kezéből a tojásokat, és izgatottan Snezana fülébe súgta.

– Este ott lesz Plamen is.

– Az a fiú nem hozzád való! – horkantott Snezana.

A szeplős, vörös hajú lány sértetten felhúzta az orrát és kiöltötte a nyelvét.

– Mégis mit tudsz te a szerelemről? Soha senkit nem fogsz elég jónak találni!

Snezana szemöldöke magasra szökött Rada nyers modorától. Nem értette, mivel érdemelte ki testvére ellenséges viselkedését.

– Segíts anyáknak! – biccentett a tyúk felé.

– Kizárt! Különb is, te vagy a kedvence! Segíts neki te! – emelte fel a hangját Rada.

– Nem vagyok senki kedvence! Nem szeretném, ha Marija sorsára jutnál! – jelentette ki határozottan Snezana. Magához vette az Anushkától kapott, gyógynövényekről teleírt papírlapokat, és kiment a házból. Úgy vélte, Radának ideje kivennie a részét az ünnepi készülődésből, mert rendszerint inkább ijázkodott a háztáji munka helyett. Nem akarta, hogy húga úgy járjon, mint Marija, aki kényeskedve látta el a dolgát, ezért a férje megmutatta neki, milyen a hideg éjszakát a disznók között tölteni. Utána a lány hetekig betegeskedett. Végül megtanulta, miképp kell rendesen ellátni az állatokat, megfőzni az ételt és tisztán tartani a házat.

Ahogy Snezana elhagyta a főtér széles kútját, mélyet szippantott a csípős, friss levegőből. Szorosabbra húzta magán vékony, szürke köpenyét, és a falu mögött hömpölygő folyóhoz indult. Tekintete ide-oda cikázott az apró, fehér házak előtt beszélgető asszonyokon, a földúton

döcögő, búzával és rozssal csordultig megrakott szekereken, aztán megállapodott Plamenen. A göndör hajú, széles vállú fiú sietve elköszönt Olgától, a kötélverő nagyobbik lányától, és befordult a legközelebbi ház mögé.

Snezana számtalanszor kérte hűgát, hogy ne vegye komolyan a fiú minden szavát, hisz tudvalevő volt, hogy a lótenyésztő fiánál kevés szélelbéleltebb ifjú élt a faluban.

– Lehet, hogy semmit nem tudok a szerelemről, de azt megtanultam, kitől óvakodjak – motyogta az orra alatt.

– Sneza!

Neve hallatán összerezent, és lassan a szántóföld irányába fordult.

Vladimir leejtette az aranyló búza közé a kaszát, és nagy léptekkel meglódult felé. A groteszk vigyor előbb kúszott az ábrázatára, mint-hogy odaérhetett volna hozzá.

– Ne! Mennem kell! – Snezana kétségbeesetten maga elé emelte a kezét. Próbálkozása, hogy távol tartsa a vörös képű fiút, hasztalannak bizonyult. A következő pillanatban Vladimir áthidalta a közöttük lévő távolságot, megragadta Snezana derekát, erős ujjaival belemart a combjába.

Snezana magasan az ég felé tartotta a fejét, ám orrába így is bekúszott a kvász¹ és az izzadság gyomorforgató bűze. Összeszedte minden erejét, undorodva ellökte a részeg fiút, és megiramodott. Mikor visszanezett, Vladimir fájdalomtól eltorzult arccal, üveges tekintettel bámult rá. A rémséges látványtól végigszaladt hátán a hideg, pusztán a Bija ismerős csobogása tudta megnyugtadni zaklatott idegeit. Letelepedett a kopár partra, és az ölébe szétterítette a besárgult, elrongyolódott lapokat, amiből Anushka korábban rendíthetetlenül tanította neki a kacífántos betűket. Snezana megtanult a papírlapokról olvasni, az olvasott

¹ Erjesztett gabonaital.

szöveget egy bottal porba róni. Anushka úgy vélte, Snezana egyszer még hasznát veszi ennek az ismeretnek. Ő pedig lelkesen gyakorolt. Attól tartott, ha nem teszi, elfeledi mindazt a tudást, amit oly gyötrelmesen a fejébe erőszakolt.

Azonban most képtelen volt akárcsak egy sort is elolvasni. Minduntalan a folyó túloldalán elterülő kharostovichi tölgyesbe vegyülő, apró levelű hársfákra pillantott. Legszívesebben belevetette volna magát a fodros lombú fák közé gombák és ízletes bogyók után kutatva, ám a gyermekkorában hallott mendemonda visszatartotta ettől. Anyyira rettegett a Sötét erdő fenyői közt lapuló árnyaktól, hogy egyik erdőt sem tartotta biztonságosnak a fenyves közelében. Holott pontosan tudta, ez nem az *az* erdő. Az ugyanis Vetkától délre húzódott, elzárva faluját az antarosi uradalomtól. Így, ha a falusiaknak délebbre volt dolguk, a folyón átkelve Kharostovichi irányába kerültek, ami kedvező időjárás mellett, ökör vontatta szekérral majd' egy heti útnak bizonyult. Emiatt az asszonyok csak a túlpart legközelebbi településéig, Zovecsig mentek, ahol a vidék legfinomabb túróit és sajtjait készítették. Egészen addig a napig az öreg tímár is ott árulta a bocskorait, míg be nem következett az a szörnyűséges csapás.

Snezana emlékei között élénken élt az a négy évvel ezelőtti fülledt nyári nap, amikor a tímár hírhedten kevély fia, Viktor fittyet hányva a régi intelemre, bemerészkedett a Sötét erdőbe. Mire leszállt az éj, az aggódó falusiak egy emberként keresték az erdő mentén a fiút. A napok hetekké duzzadtak, mígnem Antarosnál vetette ki magából a csapzott, lesoványodott Viktort a rengeteg. Hiába faggatták, hogy mi történt, összefüggéstelen beszéd hagyta el a száját. Végül az ősz kezdetén tébo-lyultságában kivájta a szemét, felmetszette az ereit. Akik ráleltek a legyektől hemzsegő tetemére, sápadtan mesélték: ilyen retteneteset életükben nem láttak. Attól a naptól fogva, még a legbátrabb vetkai férfi sem merte többé betenni a lábát a Sötét erdőbe.

Amikor a nap már magasan járt az égen, Snezana feltápászkodott a földről, egy utolsó pillantást vetett a csillogó vízre, és visszaindult a faluba. Léptei önkéntelenül vitték a girbegurba faházak gyér árnyékában lihegő kutyák és szivárványszínben tündöklő virágágások útvesztője között, egyenesen egy takaros, szalmatető kunyhóig. Tétován megállt a bejáratnál. Mielőtt meggondolhatta volna magát, az ajtó kitárult, és árnyékából kilépett a hajlott hátú Anushka.

– Kerülj beljebb, gyévuska!

Snezana aprót bólintott, és a fejét kissé lehúzza belépett a régiségekkel telezsúfolt házba. Sose értette, Anushka hogyan volt képes enyiféle edényt, csorba poharat és foszlott szövetet felhalmozni, hiszen egyik házat járta a másik után, ha úgy esett, vigyázott a falusi gyermekekre, gyógyította a betegeket, de a szolgálataiért soha semmit nem fogadott el; mégis rengeteg hasztalan tárgy vette körül két oldalról az ajtóval szemközt felállított aprócska házi oltárt.

– Igazán elárulhatnád, honnan tudod mindig, hogy mikor jövök? – ült le Snezana az asztalhoz.

– Megérezem – adta az egyszerű magyarázatot Anushka. Egy tányérba nagy adag scsít mert, és Snezana elé rakta. – Láss neki! Nagyon le vagy soványodva. Tán jó anyád nem ad enned?

Snezana közelebb húzta a fatálat, és jóízűen kanalazta a káposztával és zamatos gombával bőségesen megrakott levest.

– Olyan nyugtalan vagyok mostanában – mondta két falat között. Várta Anushka reakcióját, ám az a rozoga asztalon úgy dagasztotta a tészta, mintha ő ott sem lett volna. – Ma a Bijánál jártam, és sokáig bámultam a túlpárt tölgyesét. Azon ábrándoztam, hogy egyszer mást is fogok látni Vetkán kívül.

– Mindennek eljön a maga ideje – nézett rá sejtelmesen az aszszony.

– Nem – horgasztotta le szomorúan a fejét. – Anyám elhatározta, hogy férjhez kell mennem. De én nem akarok. Ahhoz az erőszakos Vladimirhez meg pláne nem.

– Ljaguska² – dörmögte az orra alatt Anushka.

– Abból is a legvisszataszítóbb fajta. Mondd, pontosan miféle árny lakja a Sötét erdőt?

Az asszony megpihentette a dagasztásban elfáradt kezét, majd pár pillanat múlva megszólalt.

– Akinek a lelke tiszta, annak ugyanolyan erdő az is, mint bármely másik.

Snezana elgondolkodva nézett rá.

– Ezt hogy érted?

– Drága leányom, neked azzal az erdővel semmi dolgod. – Anushka odalépett hozzá, és tésztás kezével megfogta a karját. – Te jó gyévuska vagy, az istenek megóvnak.

Mielőtt újfent kérdezősködhett volna, az asszony a kezébe nyomott egy tál, hússal töltött tésztát.

– Vidd ezt a pelmenyit Nonna Kulikovának! Két napja betegeskedik, ettől remélhetőleg erőre kap.

Snezana tudta, itt véget ért a beszélgetésük. Ellenkezés nélkül megindult az Anushkával egyidős asszonyhoz. Születése óta ismerte mindkettőjüket, azonban azonkívül, hogy vének és roppant bölcsek voltak, alig tudott róluk valamicskét. Látszólag ismertek minden történetet, ám érzése szerint azokat sose mesélték el teljes valójukban. A Sötét erdő regéje is egyre-másra kurtán maradt, lehet amiatt, mert mégiscsak egy gyermek teg dajkamese, semmi több. A felnőttek pedig ezzel akarták távol tartani a gyermekeiket az erdőben élő vadállatoktól.

² Béka.

Amint meglátta Nonna sápadt arcát, jobbulást kívánva átadta a húsos tésztabatyut, és hazaindult. Az egy légtérbe nyíló házba belépve, a magas termetű, ijesztően kék szemű édesanyja morgolódva fogadta.

– A húgod felkapta az íját, és elrohant. Hiába figyelmeztettem, hogy az férfiaknak való mulatság, mégsem hajlandó neki való dolgokkal foglalkozni! – Anyja bosszúsan keresztbe fonta a karját. – Mi lenne velem nélkületek? Menj, mosdásd meg Milost, mert olyan, mintha a disznókkal hált volna.

Snezana lenézett maga mellé. Az öccse nyakig koszosan, huncutul mosolyogva méricskélte őket. Megfogta testvére aprócska kezét, és az udvaron köréjük sereglett tyúkok lármás seregén átvágva, a ház mögött megbúvó, töredezett kávjú kúthoz eredtek. Ott a kisfiú kibújt piszkos, hosszú vászoningéből, több helyütt kiszakadt nadrágjából, és kelleetlenül egyik lábáról a másikra nehezedett, amíg Snezana felhúzta a vödört a kútból.

– Ez nagyon hideg! – sipította Milos, amikor megérezte bőrén a vizet.

– Erre előbb is gondolhattál volna – dorgálta Snezana. Egy foszlott ronggyal lesuvickolta róla a port.

A fiú összeszorította a szemét, végül makacsul megrázta a fejét.

– Nem bírtam! – fakadt ki panaszosan.

Snezana közelebb hajolt hozzá, és megsimogatta kócos, barna haját.

– Mit nem?

– Rada egész délelőtt hisztizett. Egyik ruhája sem tetszett neki. Még az sem, ahogyan a mama befonta a haját. Inkább kimentem játszani, ne is halljam őket – sopánkodott vékony hangon Milos. Snezana összevonta a szemöldökét. Így már értette édesanyja rosszkedvét.

Mióta a húga összeismerkedett Plamennel, olyannyira tetszeni akart neki, hogy egyik meglévő ruhája sem volt elég jó, vagy elég szép. Az apjuk pár hete csodás, fehér antarosi gyapjúposztókkal állított haza.

Rada mindet finnyásan félredobta, neki sokkal jobban tetszett volna a kék vagy piros színű szövet. Holott pontosan tudta, azt az apjuk nem engedhette meg magának.

– És most hol van? – Snezana gyorsan levette a köpenyét, és bebugyolálta vele az öccsét.

– Tudom is én – felelte Milos, és beszaladt a házba.

Snezana a délután hátralévő részében a ház melletti veteményesben irtotta a meztelencsigákat, míg édesanyja kitépkedte az uborkákat szorongató folyondárokat. Mire megszomjazva behúzódtak a házba, előkerült Rada.

– Hát ez meg mi rajtad? – Az anyja letette a poharat az asztalra, és alaposan szemügyre vette a lányát.

Rada boldogan pördült körbe. Az aranyhímzéssel gazdagon díszített bordó szoknyája víg táncot lejtett hosszú lábai körül, nyakában a fehér gyöngygallér szemet gyönyörködtetően ragyogott. Aki nem ismeri, azt hitte volna, gazdag család sarja.

– Verától kaptam. Neki hozott másikat az apja – nézett végig magán önelégülten.

– Add szépen vissza! – csóválta a fejét az anyjuk. – Mi beérjük azzal, amink van.

– Ti! – vágta oda Rada. Mit sem törődve családja meglepett ábrázatával, letelepedett a szalmaágyra. Ajka elégedett, gunyoros mosolyra húzódtott.

Snezana ekkor döbönt rá, jobban nem is különbözhetnének egymástól. Míg ő a békésen csordogáló patak, vagy a csillagokkal tarkított égbolt egy meleg nyárestén, addig Rada az aprócska szikra, melyből bármikor hatalmas, pusztító tűzvész kerekedhet. Aki rájuk nézett, azonnal észrevette a különbséget. A vörös és a sötétbarna. Mintha semmilyen rokoni szál nem fűzné őket egymáshoz.

– Unom, hogy elnyűtt szoknyákat és besárgult vászoningeket hordok! Én ennél sokkal többet érdelek! Azért a nyamvadt újért két évig

könyörögtem apánknak. Bezzeg te kérés nélkül megkaptad azt a gebét, hogy megülhesd! Tán ennyire nagy baj, hogy másra vágyom? – nézett rá szemrehányóan Rada.

– Az sose baj. Csak közben ne feledd, nem a cárné vagy! – felelte Snezana.

Rada elhúzta a száját, és fél szemmel a háttal álló anyjukra pillantott. Felállt, mélyen a köténye zsebébe nyúlt, és egy nyakláncot vett elő.

– Ez meg honnan van? – Snezana elképedve újra és újra végigfutatta tekintetét a medvefejet ábrázoló, aranyló medálon. Még hasonlót sem látott ez idáig, abban pedig teljesen biztos volt, hogy a nyaklánc igencsak értékes lehetett.

– Mama holmija közt találtam – fogta halkra Rada, miközben sietve visszajuttatta zsebébe az ékszert.

– Tedd vissza oda, ahonnan elvetted! – parancsolta Snezana, azonban húga megmakacsolta magát, és ugyanúgy, mint Milos a fürdetésnél, megrázta a fejét.

– Mamának úgysem fog hiányozni! Soha nem láttuk a nyakában. – Rada hátat fordított, és hangos ajtócsapódás kíséretében távozott a házból.

Snezana kenyérrel a kezében, gondterhelten megindult az ünnepségre. Nem elég, hogy a húga pont azzal a csapodár Plamennel szűrte össze a levet, és engedély nélkül elvette más dolgát, ki tudja, mi mindent tett még.

Ahogy közeledett a vígan éneklő tömeghez, a húsok és tészták édeskésen fűszeres illata egyre tolakodóbban kúszott az orrába. A szagtól fájón görcsbe rándult a gyomra, és elfogta az émelygés. Lepakolta a fekete kenyeret az egyik asztalra, aztán tekintetét sietősen végigjáratta a kvászt kortyoló embereken. Csupán akkor nyugodott meg

valamelyest, miután meggyőződött róla, hogy egyetlen ljaszka sem mereszi rá vizenyős szemét. Leereszkedett a patkolókovács szőke hajú lánya mellé a padra, és igyekezett észrevétlen maradni.

– Megértelek – sügta a fülébe Lana. – Tavaly utánam loholt. Hála a bátyám jól irányzott ütésének, végre nem zaklat. A többiekkel azt találgattuk, mikor unja meg az állandó visszautasítást, de nem úgy tűnik, hogy feladná.

Snezana pontosan tudta, kire gondolt a lány. Vladimir elkeseredett menyecskevadászata elől senki nem menekülhetett. Mindenkinél bepróbálkozott, olyan volt, mint egy vásári légy. Sőt, még annál is rosszabb. Azt legalább mindenféle következmény nélkül agyon lehetett csapni.

– Nem ártana megtanulnom verekedni – tűnődött Snezana, mire Lana egy kvással teli poharat nyomott a kezébe.

Snezana az ital savanykás ízét lefojtotta egy gusztusosan elkészített kelt tésztás batyuval. Végre felengedett a gyomra, így máris színebben látta a világot. Illetve látta volna, ha a szemközti asztalhoz nem hűga telepedett volna le Plamennel. Rada előhúzta inge alól a nyaklancot. A fiú közelebb hajolt hozzá, és tüzetesen szemügyre vette a medált.

– Már most olyan jóképű, mint a bátyja – bökött feléjük Lana. – Kár, hogy túl fiatal hozzám.

– Csak nem tetszik a bátyja? – mosolygott Snezana. Újratöltötte a poharát, és figyelte, amint Plamen sűrű körbetekintgetés közepette a szántó szélénél ácsorgó, rőt szakállú, rezzenéstelen arcú bojárhoz sietett.

– Már mindegy, elkelt – fittyedt le Lana szája. – Te nem is hallottad, hogy múlt héten megkérte annak a tehén Karinának a kezét? Pedig velem százszor jobban járt volna. Bár, ha beigazolódik, amit a közelgő háborúról pletykálnak, egy valamirevaló férfi sem marad a faluban, akkor meg úgylis mindegy, nem? Te legalább megszabadulsz Vladimirtől, én meg nem kell senki után bánkódjak.

– Gondolod, hogy tényleg kitör a háború?

– Ezt mondják.

– Mondták azt is, hogy a falu túloldalán az öregnek négyet ellett a tehene, mégsem volt igaz – vágta rá tettetett könnyedséggel Snezana.

A rettegés minden alkalommal a torkát szorongatta, ha arra gondolt, apja fegyvert kell ragadjon az uswariaiak ellen. Talán nem is térne haza a csatamezőről. Emiatt a kósza híreszteléseket csírájában elfojtotta. Úgy hitte, ha elül a vészmadarak káromgása, az élet a megszokott, békés medrében csordogálhat tovább.

– Jaj, ne! Már csak ez hiányzott – lökte oldalba a lány.

Snezana elkomorodott, mihelyst észrevette a közeledő Vladimirt. Szorosan lehunyta a szemét, abban bízva, ha újra kinyitja, hűlt helyét találja a fiúnak. Csalódnia kellett. Mire felállhatott volna, hogy eliszkoljon, Vladimir előtte termett.

– Végre megleltelek – mondta fülig érő szájjal a fiú, és bepréselte magát közéjük.

Mindketten látványosan elfintorodtak az áporodott testszagtól.

Vladimir lazán átvette karját Snezana válla felett, és nagy horkantással beleszagolt a hajába.

– Akárcsak a holdvirágok – búgta negédesen, és ujjai közé fogott egy gesztenyeszínű hajtincset.

Snezánát pillanatok alatt elöntötte a méreg. Ellökte magát a padtól, felállt, és szembefordult a megszeppent fiúval.

– Elegendem van belőled! Lépten-nyomon a sarkamban jársz, és ajándékokat adsz, amiket, ha nem fogadok el, erőszakossá válsz! Miért nem érted meg, hogy nem akarlak? – hadarta kváztól megbátorodva.

A kíváncsi nézőközönség harsányan felnevetett. Vladimir arca elnyúlt a döbbenettől, végül vörösre váltott. Sietve körbenézett. Ahogy ráeszmélt, hogy mindenki őt bámulja, megszégyenülve elsietett az ünnepegről. Snezana meglepődött. Ha tudta volna, hogy ennyivel

elérheti, hogy a fiú békén hagyja, már előbb leszidta volna mindenki füle hallatára.

– Gyújtsuk meg azt a farakást! – hangzott fel valahonnan a tömegből Anushka hangja.

Amilyen hirtelen minden szempár Snezanára tapadt, olyan gyorsan sereglettek a falusiak a két ember magasságú máglya köré. Lélegzet-visszafojtva várták, hogy a pazar ezüstveretes inget viselő bojár lángra lobbantsa a kupacot. A rőt szakállú férfi elvette a feléje nyújtott fáklyát, és végignézett a tömegen. Radán különösen sokáig elidőzött a tekintete. A tűz pillanatok alatt fellobbant, sárgálló lángja sejtelmes árnyat festett az emberek csodálkozó arcára. Snezanán kívül mindenki hátrahőkölt, azonban ő még sokáig figyelte a csillagokkal pettyezett ég felé szálló pernye kusza táncát.

– Mesélj nekünk! – rikkantották izgatottan a gyermekek.

Snezana ezt meghallva, elszakította tekintetét a tűzről, és letelepedett az Anushka előtt félkörívben összegyűltek közé.

Az asszony megigazította a kendőjét, elégedetten elmosolyodott, és belekezdett.

– A kis holló második éve repkedett az uradalomban, második éve figyelte, amint az ébenfekete hajú leány tavaszi virágokat szakajt a rétről, és gyakorlott mozdulattal csokorba köti. A leány látványa annyira megbabonázta, hogy képes volt naphosszat csodálni őt. Minden kecses mozdulatot, apró mosolyt, szépen ívelt vonást mélyen az emlékezetébe vésett, hogy mihelyst leszáll az éj, újra fel tudja eleveníteni a szívének oly kedves pillanatokat.

– Melyik uradalomban? – kiabálta közbe türelmetlenül az egyik kislány, de a mellette ülő gyorsan a szájára tapasztotta a kezét.

Anushka megvárta, míg elült a lárma, és lány hangon folytatta.

– A leány soha nem ment a réten túli erdőig, oda csupán a legbátrabbak merészkedtek, de közülük csak kevesen tértek vissza. A holló gyakorta hallotta a vásáron, hogy az erdő mélye borzalmas árnyat rejt.

Neki fogalma sem volt, miféle teremtmény az az árny, pedig az éjszaka sötétje épp elég otromba teremtménynek adott otthont. Voltak közöttük kiéhezett vadállatok, hidegvérű gyilkosok vagy épp kétszínű gazemberek, de holmi árny egy sem.

Snezana szeme elkerekedett, ahogy rájött, az asszony a Sötét erdőről mesél, ezért még jobban hegyezte a fülét, nehogy lemaradjon egyetlen szóról is.

– A holló szíve majd’ megszakadt, amikor arról értesült, hogy a várba kérő érkezett. Tudta, ő kevés ahhoz, hogy elnyerje a leány szerelmét, de arra bizony nem gondolt, hogy a leány szíve régóta őerte dobogott. Miközben felcsendült a hitvesi dal, szomorúan a Sötét erdő felé röpített, hogy véget vessen az életének, azonban a leány ezt meglátva, magára hagyta a násznépet, és utána eredt.

– Meghaltak? – hördült fel egy szalmaszőke kisfiú.

– Nem – rázta a fejét Anushka. – Annyira őszinte volt a szerelmük, hogy az erdő árnyai megszánták őket, és hollóvá változtatták a leányt.

Döbönt csend támadt. Snezana összevonta a szemöldökét. Mélyen legbelül érezte, Anushka most sem mondta el teljes egészében a történetet. Őt pedig egyre jobban furdalta a kíváncsiság, vajon mi ennek az oka.

– Mi történt velük? – kérdezte Rada, ahogy fázósan közelebb húzódott Plamenhez.

– Az erdőben éltek nagyon-nagyon sokáig – érkezett a kurta felelet.

– Ti nem akartok ott élni? – Milos szórakozottan oldalba lökte Radát. – Legalább nem kellene mindenkinek a cuppogásokat hallgatnia.

Rada szája vonallá préselődött, amikor a gyermekek rájuk szegeztek a tekintetüket, és éktelen hahotázásban törtek ki. Volt, aki fújogott,

mások ujjal mutogattak. Plamen közelebb hajolt hozzá, és súgott valamit a fülébe, mire Rada arca haragosan eltorzult.

– Megállj csak! – csattant fel a menekülő öccse után kapva.

Milos széleseben átmászott az asztalokon, kikerülte az ünneplőket, és a nővérével a nyomában a telihold ezüstjébe burkolózott szántóföld felé szaladt. A gyermekek egy ideig még bámultak utánuk, majd a messziről jövő mennydörgésre szétszéledtek.

Snezana a pillanatnyi nyugalmat kihasználva odatelepedett Anushka mellé. Mielőtt szólásra nyithatta volna a száját, az asszony csendre intette.

– Nem minden mese ér boldog véget, de ezt nem kell tudniuk a gyermekeknek – mondta keserűen.

– Mi történt velük? – fordult szembe az asszonnyal.

– A lány pár évre rá meghalt, a fiú... neki meg kellett küzdenie a saját árnyaival.

– Fiú? – Snezana szeme tágra nyílt.

– Végül ismét emberré váltak. Mindketten. Bár ne tették volna. – Anushka nehézkesen felállt, és magára hagyta.

Snezana gondolatai úgy cikáztak, akár a róka elől menekülő riadt vadnyulak. A dajkamese egycsapásra valóságosabbnak hatott, mint eddig bármikor, hiszen a holló egykoron ember volt, az is lehet, valahol a Sötét erdő túloldalán tengette a napjait. Snezana el sem tudta képzelni azt a fájdalmat, ami a hollót a fenyvesbe űzte, sem azt a feloldozó boldogságot, amit akkor érezhetett, mikor a szerelme őt, egy madarat választott minden és mindenki helyett. Ez felemelő, de végtelenül szomorú is egyben. Snezana elhatározta, ha ilyen a szerelem, hát nem kér belőle.

Az asszonyokkal karöltve szaporán összeszedegette az asztalokon hagyott poharakat és evőeszközöket. Miután végzett, körbenézett, de sehol nem látta testvéreit, ezért a keresésükre indult. Már jócskán elhagyta az ünnepség helyszínét, mikor a tücskök ciripelésén át

meghallotta Milos kétségbeesett kiabálását. Nagy léptekkel megiramodott a hang irányába. Mire a távolba vészett a máglya fénye, a szántó kellős közepén rálelt testvére. A fiú rémülten nézett maga mögé, ahogy észrevette őt, keservesen sírva fakadt.

– Hol van Rada? – zihálta Snezana, amint odaért hozzá. Csakhogy Milos ismét a sötétségbe vésző messzeségbe bámult. A levegő áporodott esőszaggal telt meg.

– Milos! Hol van Rada?

– A sárkány... a sárkány lovasa vitte el – dadogta Milos könnyeivel küszködve.

Snezana első gondolata az volt, hogy öccse megháborodott, hiszen sárkányok nem léteztek, második pedig, hogy húgának vicces kedve támadt, és elbújt valahova. Kézen fogta a gyermeket, és vissza-indultak az ünnepségre. Mire elérték az időközben zsarátnokká töpörödött máglyát, nagy cseppekben eleredt az eső. Édesanyján, Anushkán és Plamenen kívül mindenki a házak felé igyekezett.

– Igazán szólhatnál Radának, hogy jöjjön elő – vetette oda Snezana Plamennek, amint elsietett mellette.

A fiú megragadta Snezana karját, és visszahúzta.

– Miről beszélsz? Nem tudom, hol van. Akkor láttam utoljára, amikor te.

Snezana mérgesen ciccentett, és leguggolt a testvére mellé.

– Most már tényleg mondd el, hol van Rada!

– De hát mondtam! – kiáltott Milos vékonyka hangon. – Elvitte a sárkány lovasa! Miért nem hiszel nekem?

Snezana édesanyja a lármára kilépett a dús lombú tölgy oltalma alól, és odasietett hozzájuk.

– Miről beszélsz, Milos?

– A férfi hátán egy hatalmas ezüst sárkány volt. Megragadta Radát, és azt hörögte, hogy megvagy, medvegy³ – vetette magát anyja karjába.

– Merre mentek? – vágott közbe Plamen.

A kisfiú a falu határában csordogáló Bija felé mutatott. Mind abba az irányba bámultak.

– Menjetek haza! Most azonnal! – parancsolt mindannyiukra Snezana anyja. Tekintetét egy pillanatra sem vette le a közeledő Anushkáról.

Milosnak több sem kellett: behúzott nyakkal belecsimpaszkodott Snezana karjába.

– Nem mehetünk el! – toppantott mérgesen Plamen, ahogy megálltak a szántóhoz legközelebb eső háznál. – Meg kell tudnunk, mi történt Radával.

Snezana megdöbbsen a fiú tekintetében bujkáló elszántságtól. Soha nem látta őt ilyennek.

– Maradjatok itt! – azzal lefejtette magáról Milos ujjait, majd olyan halkán, akárcsak egy prédájára leső fenevad, megkerülte az asztalokat, elhaladt a zsarátnok mellett, és megbújt az egyik pad lábánál.

– A cár embere volt? – hallotta édesanyja hangját. Pillanatnyi szünet állt be a beszélgetésben, végül Anushka megszólalt.

– Ha igaz, amit a fiad mondott, akkor igen.

– Miért vitték el? Semmi rosszat nem tett – fakadt sírva az anyja.

– A katona medvegynek nevezte – suttopta az asszony.

Snezana óvatosan a pad másik végéhez osont, és kilesett. Az este dermesztő sötétjében is tökéletesen látta anyja meggyötört arcát.

– Radában semmi különleges nincs. Soha semmi furcsaságot nem vettem észre rajta. Ugyanolyan lány, mint bármelyik a faluban.

³ Medve.

– Ha így van... – kezdett bele Anushka közelebb lépve a másikhoz.

– Így van! Esküszöm! Soha semmi jelét nem mutatta, hogy más lenne – bizonygatta elszántan az anyja. – Hiszen gyermekkorá óta ismered! Te segítetted a világra. Ez csak egy tévedés, ugye Anushka? – ragadta meg az öregasszony ráncos kezét.

– Még az éjszaka küldd el innen a másik leányodat! – felelte Anushka válasz gyanánt. – Nem tudhatjuk, a testvéred szörnyű tette került-e napvilágra vagy egyszerűen megtudták, miféle volt.

– Bosszút akarnak állni a lányaimon egy olyan tragédia miatt, amiről nem is ők tehetnek?

Snezana szíve hevesen kalapált. Attól tartott, a fülébe költözött dübörgéstől egy kukkot sem fog hallani. Bele sem mert gondolni, miért vihették el Radát, és ezután rá milyen sors vár. Szemében könnyek gyűltek, torkát fojtogatta a sírás. Nem akart elmenni a faluból, legalábbis így nem. Vágyott világot látni, de szabad akaratából, nem pedig kényszerből.

– Mi lesz Radával?

Snezana ugyan nem hallotta Anushka feleletét, de anyja keserves zokogása egyértelműen jelezte, miféle választ kaphatott az idős asszonytól. Összeszedte megmaradt lélekjelenlétét, és megiramodott az öccséhez. A két fiú feszülten fürkészte őt, ám egy szót sem szólt a hallottakról. Intett Plamennek, hogy kövesse, és miután Milost tetetett nyugalommal hazaterelte, lefektette és csókot nyomott a homlokára, leült Plamen mellé a ház tövébe. Hátát a hideg falnak vetette, és hagyta, hogy a könnyek utat törjenek az arcán.

– Nem fogják visszahozni. És senki nem megy érte – szipogta.

Plamen döbbsen bámult rá. Kisvártatva elszántan kihúzta magát.

– Nincs vesztegetni való időnk, azonnal utána kell eredjünk! – Felpattant, és megállt Snezana előtt. – Apám lovai igen gyorsak.

– Azt sem tudjuk, merre mentek – horgasztotta le a fejét Snezana.

– Nem lehet annyira bonyolult megtalálni a fővárost.

Snezana kételkedve méricskélte a fiút. Ahogy visszagondolt Anushka szavaira, az elhatározás nőttön-nőtt benne. Hiszen az éjszaka folyamán úgyis elküldenék innen. Így legalább maga döntheti el, merre indul útnak.

A fiú váratlanul megragadta Snezana kezét, és felhúzta ültéből. A házakat gondosan elkerülve a falu déli részén álló istállóhoz siettek. Látták a messzeségben az éjszakánál is feketébb Sötét erdő vöröslő körvonalát, hallották a rengeteg fának suhogását. A felélénkülő szél lovak nyugtalan nyerítését sodorta feléjük, valahol fény gyúlt. Amint egy villám bevilágította az eget, futásnak eredtek.

– Ott, hátul, a legutolsó állásban – magyarázta Plamen, amikor elérték a szélesen terpeszkedő istálló bejáratát. – Ők a leggyorsabbak. A széllel is versenyre kelnek.

Snezana megállt az istálló végében, és árgus szemmel fürkészte a koromsötét, szénaszagú állást.

– Ez üres! – fakadt ki elkeseredetten, mire Plamen szelíden megszólalt.

– Ábránd, Lile!

Izgatott prüszkölés támadt. A két ló érdeklődve ballagott elő a homályból.

– Tudnád, mennyien ácsingóznak utánuk. A minap a vén Oros elküldte hozzám az unokáját. Azt hitte, Olga általam rábírhatja apámat, hogy adja el nekik a kancákat. Mondanom sem kell, mennyire hamar faképnél hagytam. Ezek a lovak többet érnek bármilyen kincsnél. Nem-sokára annyi pénzem lesz, hogy megveszem azt az éjfekete zovecsi csődört. Akkor aztán én leszek a leghíresebb lótenyésztő a környéken – büszkélkedett Plamen.

– Akkor te nem azért beszélgettél Olgával, mert tetszik neked? – halt el Snezana bűnbánó hangja, miközben eszébe jutott a kora reggeli eset.

Plamen megrázta a fejét. Kinyitotta az állás ajtaját, és a lovakat az istálló bejáratához vezette. A szalmakupacon pihenő vastag posztóval bevont nyergekért nyúlt, és felerősítette az állatok hátára.

– Tényleg ennyire fontos neked Rada? – bukott ki a kérdés Snezanából.

– Azt hittem, egyértelmű – motyogta az orra alatt Plamen.

A vihar elcsendesedtével magukra kanyarintották az ajtónál felagatott nehéz, lószagú köpenyeket, felültek az állatokra, és a falut a folyó mentén megkerülve Zovecsbe indultak. Mire elérték Vetka határában a széles fahidat, teljesen átfáztak. Snezana a híd túlfelén egy gyors pillantást vetett az otthonára. Szerette volna jól az emlékezetébe vésní az apró faházak girbegurba sziluettjét, a falu határáig húzódó szántófeldeket és a messzeségbe nyúló méregzöld fenyves semmivel sem összetéveszthető komorságát. Rettegett a Sötét erdőtől, most mégis beléhasított a felismerés: lehet, hogy soha többé nem látja viszont.

A FAGYOS TÉL URA

A zovecsi árusok rikácsolva nyújtogatták Snezana és Plamen felé fonott kosaraikat és a különféle színben pompázó, illatos fűszereiket. Snezana igyekezett tudomást sem venni róluk, csakhogy a fiú időről időre megállította szürke lovát, hogy a reggeli fényben szemrevételezze a portékákat.

Snezana elgémberedve lekászálódott Liléről, megmozgatta tagjait, majd odasétált a legközelebbi kereskedőhöz. Az apró asszony rendíthetetlenül rakosgatta a bőrbocskorokat a rozoga asztalon. Mikor felpillantott, kedvesen elmosolyodott, és mielőtt Snezana megszólalhatott volna, a kezébe nyomott egy kék virágokkal gazdagon hímzett lábbelit.

– Gyönyörű, de nincs rá pénzem – szabadkozott Snezana, mire az asszony csalódottan visszatette a bocskort a többihez.

– Akkor mi dolgod itt?

– Nem járt mostanság erre a cár katonája?

– Nem. Ha járt is volna, arról tudnék – vágta rá az asszony.

– Van talán egy másik út is, ami Rovenskára vezet?

– Oda csakis Kharostovichin átkelve lehet eljutni.

Snezana csalódottan elköszönt tőle, és visszament Plamenhez.

– Mit csinálsz? – kapta ki a fiú kezéből az agancs markolatú kést, és lerakta a tagbaszakadt, nagy bajuszú késes asztalára. – Nem azért jöttünk, hogy napestig bámészkodj!

– Kiderítettem ezt-azt. Mostanában nem járt erre...

– Mondj valamit, amit nem tudok! – vágott közbe Snezana.

- A nyár elején egy katona átlovagolt itt egy lánnyal.
- Minek kellene a cárnak lányok?
- Senki sem tudja biztosra, csak találgatnak – válaszolt Plamen, miközben felkapaszkodtak a nyeregbe.

A főteret elhagyva rátértek a fákkal sűrűn szegélyezett kharostovichi útra. A szél ádázul belekapott a lombokba, és fáradhatatlanul a nyomukba szegődött. Snezana nem győzte az arcából félresöpörni a haját, szeméből kidörzsölni a port. Végül már nem érdekeltte egyik sem. Bágyadtan ült Lile hátán, és némán meredt előre. Ahogy a nap átfordult az égen, egyre rosszabbul érezte magát. Feje elviselhetetlenül hasogattott, minden tagja fájt. Hiába húzta összebb a köpenyét, reszketett, mint egy nyárfalevél. Mire sötétség ereszkedett a tájra, megállította Lilét, és lecsúszott a hátáról.

- Ne állj meg! – fordult vissza Plamen.
- Muszáj aludnom, nem érzem jól magam.
- Legalább húzódjunk be a fák közé.

Snezana imbolyogva megindult az út menti fasorhoz, és lekuporodott az egyik bükk alá. Az álom rögvest a Bija partján magasodó legterebélyesebb fa árnyékába repítette. A kharostovichi tölgyerdőből egy holló röppent az ég felé. Könnyed szárnycsapásokkal átszelte a folyót, és hangtalanul leereszkedett a közelében. Hosszan figyelték egymást, mígnem a madár, zajt hallva, elszakította róla a tekintetét. Snezana kíváncsian a hang irányába fordult, de Vladimir rémséges látványára nem volt felkészülve. A holló káromgva a magasba szökkent, és a tölgyerdő irányába szállt. Snezana gondolkodás nélkül utána eredt, de bármennyire igyekezett, Vladimir elnyújtott kiáltása egyre közelebről hallatszott. Mire elérte a tölgyest, az égig nyújtózó, vadul tekerdő fenyőerdővé változott. Egy pillanatig tétován megtorpant, a tőle pár lépésnyire lévő, kivörösödött arcú fiúra pillantott, majd belevetette magát a rengetegbe. Még a Sötét erdőt is biztonságosabbnak tartotta Vladimir birtokló ölelésénél, erőszakosan matató kezénél.

– Snezana, ébredj! – kúszott fülébe az ismerős hang.

Mikor kinyitotta a szemét, Plamen türelmetlen ábrázatát pillantotta meg.

– Mennyit aludtam? – Felült, és álomittasan nézte az égen átvonuló pizskosszürke viharfelhőket.

– Egész sokat – válaszolta bosszúsán a fiú. – Nincs vesztegetni való időnk! Minél előbb Rovenskára kell érjünk, de előtte szerzünk neked orvosságot Kharostovichin.

Snezana felmászott Lilére, és bágyadtan követte Plament a Kharostovichibe vezető sártengerré vált erdei úton. Időnként el-elrévedt a különös álmán és a hollón, aki a Sötét erdőbe vezetve megóvta őt Vladimirtől.

A hátán váratlanul végigszántott a hideg. Először azt hitte, az emlékek miatt, de ahogy megérezte lángoló bőrén a hűvös szellőt, és az egyre erősödő fájdalmat a tüdejében, rájött, az alvás semmit nem segített. Soha nem volt még ennyire rosszul, így megkönnyebbülten felsőhajtott, amikor a tölgyesből kiérve megpillantotta a Kharostovichi várat. A komor, szürke bástyák sarjadó növényekként törtek az ég felé, apró ablakai olybá tűntek, mint a vidéket éberen figyelő fekete szemek. Közelebb érve jócskán fölfelé kellett néznie, hogy lássa a várfal csipkézett tetején rostokló őröket. Amint észrevette a boltíves főkapu felett lengedező zászlón a fekete madár címerét, elnyílt a szája.

– Egy holló – bukott ki Snezanából.

Plamen szórakozottan megvonta a vállát.

– Az előzőnél jobb. Az egy kecske volt. Egy új úrnak kijár az új címerállat.

Snezana elszakította tekintetét az immáron feje felett csapkodó lobogóról, és lopva az ezüst csatokkal ékesített, fekete zekét viselő, rezenéstelen őröket nézte a kapu két oldalán.

– Édesapám azt mesélte, hogy az új úr olyan, akár a fagyos téli szél. Rideg és magának való. Sokáig nem bír senki megmaradni a

közeliében – súgta Plamen, miközben keresztülhaladtak a külső várrész narancsszínben pompázó épületsorozatja közé ékelődött sűrű kőes téren.

Épphogy elérték a középső várudvar bejáratát, megtorpantak. A zovetsi forgatagnál is színesebb kirakodóvásár tárult a szemük elé. Az árusok egymást túlkiabálva kínálgatták zöldségeiket és fényesre suvickolt almáikat, fehér és barna színű fonott kosaraikat, szárított, aszalt húsaikat. A levegőben izzadság és füst szaga terjengett.

– Itt biztos találunk neked valamit, amitől jobban leszel. – Plamen leszállt Ábrándról, és eltűnt a tömegben.

Snezana lerogyott a tér közepén álló, lekerekített kávjú kúthoz, és fejét hátradöntve élvezte a szellő simogatását izzadt homlokán. Minden egyes levegővétel komoly erőfeszítésébe került. Rögvest képes lett volna elaludni a földön összekuporodva az emberek között. Abban reménykedett, Plamen orvossággal tér vissza, máskülönben képtelen folytatni az utat. Engedett a kísértésnek, és lehunyta a szemét, azonban a fiú hangjára kisvártatva kinyitotta.

Plamen egy sötétkék szoknyát viselő, díszes kendőjű asszonnyal állt előtte. Snezanának köszönni sem volt ideje, az idegen máris lehajolt hozzá, benyúlt a hóna alá, és felsegítette. Röstellte, hogy egy öregasszonyban több erő rejlett, mint őbenne. Tehetetlenül hagyta, hogy a markos asszony keresztülvezesse a téren, és egy újabb holló címeres lobogó alatt áthaladva a belső várrészbe vigye. Az asszony intett az egyik közelben tébláboló szőke fiúnak. Plamen vonakodva átadta neki az állatok gyepelőjét, majd folytatták útjukat a külső várrész épületsorához megszólalásig hasonlító házig. Miután beléptek oda, az asszony leültette Snezanát az ajtóval szemközti hosszú asztalhoz.

– Ne nézzetek ennyire rémulten – mosolyodott el az asszony.

Az ajtó mellett az üvegcsékkal, színes köcsögökkel és szárított növényekkel roskadásig megpakolt polcok egyikéről leemelt egy köcsögöt, és mélyen beletúrt. A helyiség teljes szélét elfoglaló égetett

agyagkemencéhez lépett, és az ott bugyogó vízbe beledobta a markában lapuló barna kérget.

– Engem Veselának hívnak, Darien úrfi szolgálója vagyok – mutatkozott be az asszony, miközben kenyeret, szalonnát és egy nagy kancsónyi kvászt tett az asztalra.

Snezana bátortalanul körbenézett. A kemencével szemközt, kukoricával, kölessel és liszttel teli, nyitott szájú zsákok roskadoztak, a másik sarokban kosarakba halmozott zöldségek várták, hogy finomabbnál finomabb ételeket készítsenek belőlük.

– Nosza, lássatok hozzá! – mutatott az ételre az asszony.

Snezana két napig alig evett valamit, de most, hogy ott illatozott előtte a friss kenyér és az ínycsiklandó húsos szalonna, csomóba rándult a gyomra. Plamen sietve letelepedett mellé, és nemsoká úgy tömte magába a ropogós héjú kenyeret, majd öblítette le kvással, mintha ott-hon lett volna. A fiúnak látszólag nem akadt gondja az étvágyával.

– Hozzak valami mást? – kérdezte kedvesen Vesela, mialatt lerakta Snezana elé a bögrényi fűzfakéreg főzetet.

Snezana megrázta a fejét, és hálásan fogta átfagyott tenyerébe a vastagfalú, öblös poharat.

– Az ebédre várnotok kell – folytatta az asszony.

– Szeretnénk mihamarabb továbbállni. – Snezana mosolyt erőltetett az szájára. Még ez az aprócska mozzanat is fájdalommal töltötte el.

– Biztos? – nézett végig rajta aggódva Vesela. – Mégis, mióta vagytok úton?

Egyikőjüknek sem akaródzott válaszolnia.

– Akkor legalább a neveteket áruljátok el.

Vonakodva bemutatkoztak az asszonynak, aki időközben helyet foglalt velük szemben. Snezana pár leeröltetett falat után hátradőlt, és lehunyta a szemét. Olyan fáradtság nehezedett rá, mintha egy hete szemhunyásnyit sem aludt volna.

Amikor az ajtó nagy csattanással kitért, Snezana nehézkesen résnyire nyitotta a szemét, de mihelyst meglátta a fekete zekét viselő, sötét hajú, magas férfit, magához tért bágyadságából. Egy pillanatra mintha a csillagtalan éjszaka költözött volna a helyiségebe. A levegő megdermedt és nehezzé vált. A férfi rezzenéstelen arccal végigmérte őket, majd tekintete Veselára vándorolt. Az asszony felpattant.

– Kik vagytok? – kérdezte a férfi enyhe éllel a hangjában.

– Átutazók, uram. A lány nagyon meghűlt – szabadkozott Vesela –, nem hagyhattam, hogy ilyen ítéletidőben kint legyenek.

– Minden bizonnyal nem némák. Nos? – vágott közbe a férfi.

Snezana ereiben megfagyott a vér.

– Uram – kezdte alig hallhatóan –, sajnálom, hogy hivatlanul idejöttünk, azon nyomban indulunk – állt fel szédelegve.

– Ül vissza! Nem hiányzik, hogy itt ess össze!

Snezana visszaroskadt a székre, és egészen apróra összehúzta magát.

A férfi a polcokhoz sétált. Tüzetesen végignézett az üvegcsékben lapuló növényeken, végül egy apró, fekete bogyókkal telít nyomott az asszony kezébe.

– Hatásosabb, mint az – biccentett az asztal felé.

Snezana elkapta tekintetét az idegenről, és elfehéredett ujjakkal szorongatta a bögrét.

– Köszönöm, uram – hajolt meg az asszony.

A férfi még egyszer végignézett rajtuk, és Veselával a nyomában távozott a konyhából.

– Igaz a szóbeszéd – eresztette le a vállát Plamen.

– Mint a jeges tél – bámult maga elé Snezana. Mikor kinyílt az ajtó, kis híján kiejtette kezéből a bögrét. Megkönnyebbülten látta, hogy Vesela tért vissza, nem pedig a férfi.

– Darien úrfi megengedte, hogy maradjatok. Kikötötte, hogy téged a déli bástya vendégszobájában, a barátodat meg az istállóban szállásoljam el.

– Ahogy jobban leszek, indulunk – ragaszkodott eredeti elképzeléséhez Snezana.

– Pihenjük ki minél előbb magunkat – mondta Plamen, és a kvásszal teli kancsóval megállt az ajtóban.

Miközben a fiú Veselával együtt elhagyta a helyiséget, Snezana elgyötörtén ráborult az asztalra. Nyugtalanító érzés kerítette hatalmába. Őbenne szemernyi erő sem maradt, Plamen viszont kicsattant az egészségtől, mégsem indult nélküle útnak.

Amint az asszony visszaért, átbotorkáltak a téren, és megálltak a déli bástya boltíves bejáratánál. Snezana bizonytalanul meredt a magasan lévő mellvédre. Összeszedte megmaradt erejét, és az asszonyba kapaszkodva fokonyként haladt fölfelé. Félúton már elviselhetetlenül szúrt a tüdeje, hideg veríték csorgott végig a hátán. Erőtlenül lerogyott a lépcsőre, fejét a falnak döntötte. Miután megpihent, Veselába csimpaszkodva tovább támolygott. Mikor már azt hitte, sose érik el a bástya tetejét, Vesela végre-valahára kitérte előtte a szoba tömörfa ajtaját. Snezana útja egyenesen a durva lószőrpokróccal fedett, keskeny ágyhoz vezetett, és ahogy volt, bűdösen, piszkosan elnyúlt rajta.

– Hozok tiszta ruhát – hallotta az asszony hangját.

Válaszra már nem futotta, mert elnyomta a nehéz, sötét álom.

Snezana szemét bántotta az aprócska ablakokon beszűrődő fény. Bágyadtan felült. A lábánál kék szoknya, hófehér blúz és váltás alsóruha hevert. Tekintete lassan az ágy végében álló kerek asztalon lévő pohárra, a cipóra és a bordó színben pompázó szőlőfürtökre vándorolt. Kézbe vette a szőlőt, evett pár szemet, és a mézédés ízt leöblítette a

fűzfakéreg főzettel. Lehámozta magáról a sárfoltos vászonszoknyát, az elnyűtt inget, meg a lószagú, szúrós köpenyt, és belebújt a ruhákba. Ettől a pár mozdulattól is végtelenül elgyengült. Visszaroskadt a puha párnák közé, és ismét álomba merült. Mikor legközelebb felébredt, Vesela aggódva pásztázta az arcát.

– A fél napot átaludtad – sopánkodott, miközben lerakta az asztalra a fekete kenyeret és a szalonnát.

– Sajnálom. Öltözök, és megyek – tért magához Snezana.

Az asszony összevonta a szemöldökét.

– Ugyan, hova?

– Rovenskára, a cárhoz – szaladt ki a száján.

Az asszony nagy szemeket meresztett, és megrázta a fejét.

– Oda ugyan nem! A cárhoz akkor juthatsz be, ha hívat, máskülönben a városkaput sem lépheted át.

– De nekem muszáj odamennem! Beszélnem kell vele! – Snezana nehézkesen felállt.

– Miért? – Vesela keresztbe fonta a karját, pár pillanatig várt, majd hozzátette: – Miért fontos, hogy beszélj a cárral?

Snezana makacsul megrázta a fejét, és kibámult az ablakon.

– Nem mondhatom el – felelte halkán.

Az asszony odalépett mellé, és megfogta a kezét.

– Ha valóban ennyire fontos ez neked, akkor kérd meg az urat, hogy segítsen. Jobb esetben három nap múlva visszatér onnan.

– Az már késő. Muszáj elindulnom. Legfeljebb megvárom az urat valahol útközben – nézett esdeklőn az asszonyra.

– Az odaút lóháton, kellő pihenőkkel majd' öt nap.

– De az úr akkor hogyan térhet vissza három nap múlva? – kérdezte gyanakodva.

– Gyors ló és kevés pihenő a titka – zárta rövidre az asszony.

Snezana értetlenül figyelte az asszony mögött becsukódó ajtót.

Vesela ugyanannyi megválaszolatlan kérdést hagyott maga után, mint ő. Úgy tűnt, hasonlóan bizalmatlanok.

Elszakította tekintetét az ajtóról, és a bástya déli ablakából elmergett az elé táruló, fűtakaró lepte, dímbes-dombos tájon, amit nyugat felől dús lombú tölgyfák pettyezte erdei út szelt ketté. Eszébe jutott anyja kedves mosolya, Milos huncutságai és Rada derűs kacaja. A szíve hazahúzta, azonban az esze tudta, még nem térhet vissza. Rada nélkül legalábbis nem. Elnyomta honvágyát, és várta Kharostovichi urának hazatértét. Azé a férfit, aki fagyosabb a leghidegebb télnél, félelmetesebb a csillagtalan, komor éjszakánál.